

Stockholms
stad

Stockholms prioriterade gångvägnät

Kontorsremiss

juni 2023

Det prioriterade gångvägnätet – en del av en fotgängarvänlig stad

Det övergripande syftet med framtagandet av ett prioriterat gångvägnät är att locka fler människor att gå. I stadens gångplan konstateras att fotgängare är en heterogen grupp trafikanter som använder stadens offentliga rum på många olika sätt, både för rörelse och för vistelse. Människor har många olika motiv till varför de väljer att gå och fotgängarperspektivet behöver därför omfatta flera olika dimensioner. Den komplexa behovsbilden innebär att en fotgängarvänlig stad behöver innefatta bland annat:

- ett sammanhängande och gent nätverk av gångvägar med bra anslutning till kollektivtrafiken
- tät och funktionsblandad bebyggelse där det är nära mellan målpunkterna
- attraktiva och trygga offentliga rum
- begränsade mängder biltrafik, låga hastigheter och trafiksäkra gångpassager

Det prioriterade gångvägnätet adresserar den första punkten genom att peka ut särskilt attraktiva gångstråk som tillsammans binder samman stadens viktiga målpunkter. I nätet framhålls stråk som fyller en särskilt viktig funktion ur ett fotgängarperspektiv och där många människor rör sig. Materialet anger även framtida eller saknade länkar som kan bidra till att åstadkomma ett mer gent och sammanhängande gångvägnät.

Det är i sammanhanget viktigt att påpeka att staden ställer krav på att stadens samtliga gångbanor ska vara trygga, tillgängliga och tydliga. Detta gäller alltså inte bara de stråk som ingår i det prioriterade gångvägnätet. De riktlinjer kring gångbanors utformning och skötsel som presenteras i bland annat *Gata Stockholm* och *Planera för gående* är fortsatt giltiga för stadens samtliga gångbanor och påverkas inte av utpekandet av ett prioriterat gångvägnät. Nätet ska därmed ses som ett prioriteringsstöd, inte som ett utformningsstöd. Målet är att utpekandet av ett prioriterat gångvägnät kan underlätta åtgärdsplaneringen för flera olika delar av stadens verksamheter.

Hur har de prioriterade stråken valts ut?

De stråk som ingår i det prioriterade gångvägnätet har valts ut och prövats med stöd i bland annat plandokument, räkningar av fotgängarflöden, GIS-baserade stråkanalyser och platsbesök. I nätet ingår både stråk där människor i hög utsträckning väljer att gå idag och där det finns potential till högre framtida fotgängarflöden. Nätets maskvidd varierar bland annat beroende på bebyggelsestäthet och gatustruktur, varför den kan skilja sig något åt i olika delar av staden.

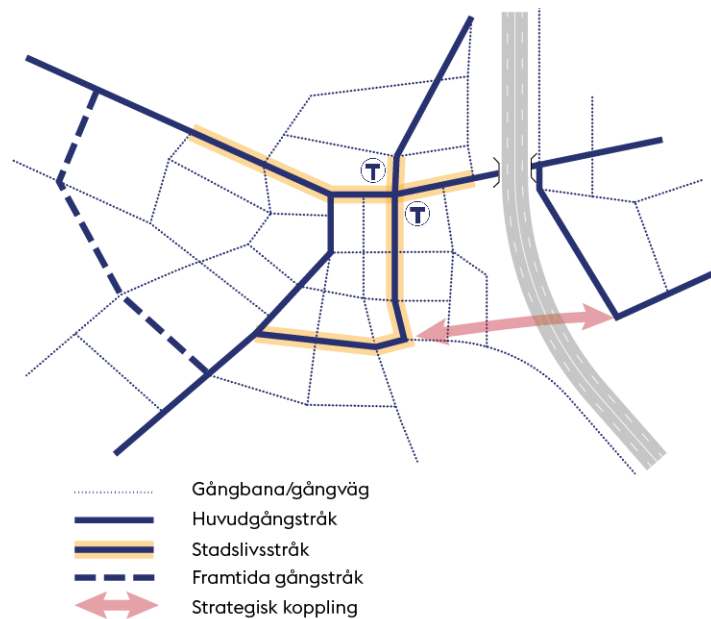
I utpekandet av de gångstråk som ingår i nätet har ingen hänsyn tagits till markägarskap eller rådighet – stråken är valda efter deras funktion och attraktionskraft ur ett fotgängarperspektiv. Där rådighet saknas kan staden inte på egen hand säkerställa gångbanornas skick och standard. Förhoppningen är dock att utpekandet av särskilt viktiga gångstråk kan ge stöd även till andra fastighetsägare och markförvaltare i deras åtgärdsplanering och prioritering.

Olika typer av utpekade gångstråk

Det prioriterade gångvägnätet består av fyra olika stråktyper:

- Huvudgångstråk
- Stadslivsstråk
- Framtida stråk
- Strategiska kopplingar

Utöver de utpekade stråken finns som sagt även en mängd andra gångbanor som det alltså finns krav på enligt stadens riktlinjer. Dessa gångbanor redovisas inte i de tillhörande kartorna. I bilden nedan illustreras hur det prioriterade gångvägnätet är uppbyggt och hur de prioriterade stråken förhåller sig till ej utpekade gångbanor och gångvägar.

Figur 1. Principiell illustration över de utpekade stråktyperna och hur de förhåller sig till det övriga gångvägnätet.

Huvudgångstråken utgör basen i det prioriterade gångvägnätet. Utöver de grundläggande kraven som gäller för alla stadens gångbanor är det särskilt viktigt att säkerställa att huvudgångstråken är gena, trygga, tillgängliga, trafiksäkra och lättorienterade. Huvudgångstråken ska ha hög prioritet i drift- och underhållsplaneringen och där driftmåttan inte möts bör detta åtgärdas. Åtgärdsbehoven kan se olika ut i olika delar av nätet men exempel på åtgärder som bör prioriteras utmed huvudgångstråken är genomgående gångbanor i korsningar, förstärkt belysning eller nya sittmöjligheter.

Stadslivsstråken är delar av gångvägnätet där det finns eller kan förväntas uppkomma särskilt höga fotgängarflöden, samtidigt som det kan finnas många konkurrerande ytanspråk. Stadslivsstråken är attraktiva lägen för olika former av affärsverksamhet eller andra funktioner som attraheras av höga gångflöden. Stråken sammanfaller därför ofta med hög förekomst av restauranger med uteserveringar, parkering för delad mobilitet, reklamskyltar och andra fysiska funktioner som gör anspråk på gångytorna. Utmed stadslivsstråken är det därför särskilt viktigt att bevaka fotgängarnas utrymme och säkerställa möjligheten till drift och skötsel av gångytorna.

De höga fotgängarflödena medför ännu högre krav på gångbanornas kvalitet och standard än på övriga gångstråk. Exempelvis ska stadslivsstråken ha högsta prioritet i drift- och

underhållsplaneringen för att minska risken för fallolyckor. På befintliga stadslivsstråk bör breddmättet åtgärdas där driftmått eller trängselstandard¹ inte uppfylls. Vid nybyggnation behöver utrymme längs stadslivsstråken säkerställas både för höga fotgångarflöden och för fysiska funktioner såsom uteserveringar. För att ytterligare stärka attraktionskraften och uppmuntra fler att gå kan med fördel konst, lek eller andra tillfälliga åtgärder som bidrar till attraktivitet och vistelsekvaliteter tillföras utmed stadslivsstråken.

Stadslivsstråken återfinns ofta där det finns höga urbana kvaliteter såsom hög bebyggelsestäthet, funktionsblandad bebyggelse, höga vistelsevärden, aktiva bottenvåningar och befolkade gaturum. I ytterstaden saknas ofta längre, sammanhängande stråk med den typen av stadskvaliteter, varför andelen stadslivsstråk är lägre där än i innerstaden. I ytterstaden finns också en annan typ av resmönster, där en stor andel av gångresorna har kollektivtrafiken som start- eller målpunkt. De stadslivsstråk som pekats ut i ytterstaden ligger därför huvudsakligen i anslutning till kollektivtrafikens stationer eller vid lokala centrumbildningar, där fotgångarflödena är höga eller har potential att bli höga.

Framtida gångstråk är stråk där planarbete pågår och/eller det finns en konkret idé om framtida gatu- och bebyggelsestruktur. Här framhävs stråk vars utformning behöver ges särskild omsorg i samband med till exempel planeringen av ett investerings- eller exploateringsprojekt. De framtida gångstråken är stråk som efter genomförande antingen kommer att kategoriseras som huvudstråk eller stadslivsstråk. I samband med investerings- eller exploateringsprojekt bör särskild vikt läggas på att studera beräknade fotgångarflöden och konkurrerande ytanspråk utmed de framtida gångstråken för att säkerställa lämplig utformning.

De *strategiska kopplingarna* är vagare i sin karaktär och inte nödvändigtvis relaterade till pågående eller planerade projekt. Strategiska kopplingar omfattar huvudsakligen saknade gångförbindelser som kan hjälpa till att överbrygga barriärer eller åstadkomma genare gångvägar mellan målpunkter. Ofta omfattar de strategiska kopplingarna idéer kring broar eller tunnlar vars eventuella genomförande, på grund av investeringens storlek, ligger långt in i framtiden. Utpekandet av strategiska kopplingar görs för att markera en ambition för gångvägnätets långsiktiga utveckling och undvika att kommande exploaterings- eller investeringsprojekt omöjliggör ett framtida genomförande.

¹ Se ”Planera för gående – Planeringsstöd för ett gångvänligt Stockholm”